

Rimbaud, el poeta sense cor

 www.quaderndelesidees.press/rimbaud-el-poeta-sense-cor/

22 de setembre del 2025

Temps de lectura: 5 minuts

Graziella Moreno Graupera

Mortel, ange et démon,
autant dire Rimbaud...

El vers és de Paul Verlaine, amic, company de lletres, amant i enemic a parts iguals, prologuista de les *Poésies complètes* d'Arthur Rimbaud publicades el 1895, recull que va tornar a agafar volada als anys trenta, amb dues edicions de les seves obres. Després es descobriren les seves cartes, els poemes d'infància. I arribaria la glòria, el reconeixement que dura fins als nostres dies. El poeta adolescent, maleït. Entendre, copsar, la seva prosa disfressada de poesia és impossible sense aproximar-se a l'home. Perquè la gran pregunta continua sent la mateixa després de tants anys: qui era Rimbaud? El poeta dels surrealistes, místic, vident, que va renunciar a la literatura quan va arribar a la vintena? El rebel, simpatitzant amb la Comuna de París, el furiós, el colèric, el mercader sense escrúpols a Abissínia? El salvatge, bohemí, homosexual, irònic, trencador dels convencionalismes del seu temps? No hi ha paraules al diccionari per definir la seva personalitat. *Única* seria la que més s'hi ajusta, i tot i així...

Arthur Rimbaud

L'home que va deixar d'escriure als vint anys neix el 20 d'octubre de 1854 a Charleville (les Ardenes franceses), el segon de quatre germans, fill d'un militar i de la filla d'una família benestant. El millor de la classe (potser avui diríem dotat d'altres capacitats), el nen irreprotxable que supera cursos en mesos, que llegeix Villon, Rabelais, Hugo, Voltaire, Rousseau, Proudhon, i que admira Baudelaire, l'autèntic Déu. La seva mare escriu en una carta quan comença a rebel·lar-se contra l'ordre establert: «És possible comprendre la ximplera d'aquest noi, tan prudent i tranquil d'ordinari?». La resposta ja la coneixem. Forja una aliança amb el seu professor de literatura, Georges Izambard, i el 1870 publica en revistes els seus primers poemes: «El regal dels orfes» i «Tres petons». Trenca amb tot, i viatja a Bèlgica i a París, entristit per la guerra francoprussiana. S'instal·larà a la capital francesa, on simpatitza amb la Comuna, el moviment que va governar breument la ciutat després de la derrota de Napoleó III durant la crisi social i econòmica. Bramarà, enfurismat, a Les il·luminacions:

I tota venjança? Res!... Però sí, tota encara,

La desitgem! Industrials, prínceps, senadors:

Moriu! Poder, justícia, història: avall!

Això se'ns deu. Sang! Sang! Flames d'or!

Arthur Rimbaud (1872)

«Hem de ser vidents», va escriure Rimbaud a Paul Demeny, abraçar els postulats de les idees socialistes: la descentralització del poder, la separació de l'Església i l'Estat, l'educació laica i la reducció de la jornada laboral. Però tot això es va esvaïr aviat del seu cap. Conèixer per fi un dels seus mestres, Paul Verlaine, va suposar un tomb a la seva vida. L'Arthur tenia setze anys i en Paul trenta-set, casat i amb un fill. Comencen una relació apassionada, i viuen entre Londres i Brussel·les, moltes vegades en la més absoluta pobresa. Les discussions, les borratxeres (Rimbaud tolerava malament l'alcohol), els excessos..., provoquen que acabi expulsat de les tertúlies literàries a causa del seu caràcter colèric, les seves injúries envers tot i tothom. La llengua i la ploma del poeta esclaten sense embuts, sense filtres. Els insults, les comparacions malsonants, l'absència absoluta de respecte a les normes de convivència, seran una constant.

En alguna de les seves cartes se sent a gust signant com «el sense cor de Rimbaud». Es mostra agressiu, intransigent. Etienne Carjat, el fotògraf que es va atrevir a fer-li una fotografia el 1872, el va titllar de «mocós» en una discussió, i Arthur el va agredir amb un bastó. La fotografia és l'única imatge que es conserva del llavors adolescent, els cabells enlaire, els ulls clars, la boca de llavis primis, una línia recta i dura, que inspiraria Pablo Picasso per al seu famós retrat, pintat el 1960. La relació amor-odi amb Verlaine, d'anades i vingudes constants, acaba bruscament el 1873 a Brussel·les quan en una discussió Paul el fereix a la mà en disparar-li dos cops, fet pel qual complirà dos anys de presó. No es tornarien a veure fins al 1875 en una trobada tensa que certificaria la separació definitiva.

La còlera de Rimbaud es dirigeix contra la vida mateixa; viure és un horror, impossible continuar en aquest món. Crida immers en la seva soledat, en el turment personal de no encaixar enlloc i de no poder evitar-ho. Odia l'ésser humà per la senzilla raó que la gran majoria es conforma amb el que té, amb una felicitat mediocre; ell se sent d'una raça diferent que veu la bellesa amb amargura, que lluita contra la justícia, que posseeix tots els vicis (la còlera, la luxúria, la mentida, la peresa), i no acaba d'albirar quina és la gran veritat de l'existència:

Les al·lucinacions són innumerables. És el que sempre he tingut: no més fe en la història, l'oblit dels principis. Callaré: poetes i visionaris tindrien enveja. Soc mil vegades el més ric, siguem avars com el mar.

Prova de la seva personalitat desconcertant és el poc interès que va mostrar per la publicació d'*Une saison en enfer* el 1873 a *Alliance Typographique*, Brussel·les, un franc per exemplar i tirada de 500. Va recollir-ne només alguns i la resta es van quedar a la impremta. L'obra va ser descoberta per un bibliòfil quan Rimbaud ja era mort. El poemari es divideix en tres parts: *Une saison en enfer*, que comprèn «Mauvais sang» i «Nuit de l'enfer»; *Délires I*, amb «Vierge folle. L'époux infernal»; i *Délires II*, amb «Alchime du verbe», «L'impossible», «L'éclair», «Matin», i «Adieu». La lectura d'aquests poemes és hipnòtica, paralitza i remou a parts iguals. Imatges oníriques, terribles, la presència del Maligne, la fragilitat de la condició humana. L'infern és aquí i és per a tothom.

Rimbaud comença a viatjar: Anglaterra, Alemanya, s'incorpora a l'exèrcit colonial holandès a Batavia, deserta, torna a França, treballa com a intèrpret al Circ Loisset. Visita Viena, països nòrdics, Marsella, Itàlia, Xipre, i el 1880 s'instal·la a Harrar (actual Etiòpia) i després a Aden (actual Iemen). *Les illuminations*, amb el pròleg de Verlaine, llibre de poemes que va començar a escriure el 1872, es publicarà el 1886, mentre estava a Abissínia, sense cap reacció de l'autor. La seva vida ha canviat molt; es dedica al comerç de cafè, cuir, marfil, fa fotografies del seu dia a dia. Les males llengües parlen de tràfic d'armes i d'esclaus.

Les cartes dirigides a la seva germana Isabelle donen fe del seu periple, de la seva amargura, del seu despit i de l'odi per la literatura. Només agafarà la ploma per seguir aquesta correspondència que permet albirar un Rimbaud molt diferent, ja desencantat, enamorat de la vida senzilla, dels paisatges que l'envolten, penedit de no haver-se casat i de no haver format una família. Comença a parlar d'estalviar, de tornar a França i de redreçar la seva vida. Una inflamació al genoll a la primavera de 1891 serà el motiu d'una arribada caòtica a Marsella, on ingressarà en un hospital. El diagnòstic és de càncer, i després que li amputin la cama, morirà als 37 anys, el 10 de novembre de 1891. És enterrat a la seva ciutat natal.

Arribada «l'hora de la fugida», l'hora de la mort que va anunciar en els seus poemes, ens queda el seu llegat, la seva força poètica. Rimbaud té la virtut de no deixar-nos mai indiferents, i així serà recordat i venerat per les futures generacions. Un visionari, marcat per la ràbia d'haver viscut en una època que no li corresponia, que no acceptava, que li quedava petita. La literatura no va ser la resposta, perquè amb ella només podia evadir-se de la realitat, una gratificació que no es podia permetre. La cerca del seu propi cor va quedar interrompuda per una existència massa breu, però ens queda la seva obra, vigent, eterna, inclassificable:

No!, no!, ara em rebel·lo contra la mort! La feina resulta massa lleugera per al meu orgull! La meua traïció al món seria un suplici massa curt. En l'últim moment atacaré a dreta i a esquerra... Llavors, oh!, estimada i pobra ànima, l'eternitat no estarà perduda per a nosaltres!

Si t'ha agradat aquest article i vols rebre un butlletí amb els nous articles que publiquem envia'ns el teu correu electrònic i et subscriuràs a la Newsletter de Quadern.

He llegit i acceptat les condicions establertes en l'[avís legal i política de privacitat](#).

[Graziella Moreno Graupera](#)

Graziella Moreno Graupera, (Barcelona, 1965). Escriptora i magistrada, ha publicat les novel·les, Juegos de maldad (2015, Grijalbo), nominada a millor novel·la del festival de Cubelles Noir del mateix any, El bosque de los inocentes (2016, Grijalbo), Flor seca (2017, Alrevés), Invisibles (2019, Alrevés), premiada el 2020 per la Fundación QSD [...]

[Llegir més](#)